

Małgorzata Raczkowska

Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej SGGW

System zasiłków socjalnych a aktywizacja zawodowa ludności w Polsce

Wstęp

We współcześnie wypracowanej polityce pomocy społecznej poszukuje się rozwiązań przyjaznych zatrudnieniu i aktywizacji zawodowej osób otrzymujących zasiłki i inne świadczenia. W działającej w Polsce ustawie o pomocy społecznej stwierdza się, że „celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych jednostek lub rodzin, a także umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna również w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem”¹. Pierwsza z przedstawionych funkcji pomocy społecznej ma pomagać osobom lub rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych. Druga ma z założenia chronić ich przed syndromem trwałego uzależnienia od zasiłków.

Celem niniejszego opracowania jest próba odpowiedzi na pytania: czy pomoc społeczna skutecznie realizuje te cele, czy dysponuje odpowiednimi metodami i instrumentami umożliwiającymi aktywizację zawodową i społeczną zasiłkobiorców oraz czy konstrukcja i warunki otrzymywania zasiłków sprzyjają aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i ubogich.

Aby odpowiedzieć na te pytania, należy przeanalizować skuteczność prowadzonej polityki rynku pracy oraz ocenić, czy zasiłki społeczne (w tym również zasiłek dla bezrobotnych) są przyjazne zatrudnieniu.

Aktywna polityka na rynku pracy

W pierwszych latach transformacji (1990–1991) polityka państwa wobec bezrobocia koncentrowała się przede wszystkim na ochronie socjalnej osób bez pracy. Wyrazem takiej polityki był bogaty system zasiłków dla bezrobotnych. Pomimo to, już na samym początku okresu stworzono podstawy prawne umożliwiające wdrożenie aktywnych programów na rynku pracy. Znaczenie tych

---

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

programów zaczęło wzrastać w kolejnych latach transformacji wraz ze wzrostem bezrobocia strukturalnego w polskiej gospodarce.

Aktywna polityka rynku pracy ma charakter komplementarny w stosunku do prozatrudnieniowej polityki społeczno-gospodarczej. Głównym jej celem jest aktywizacja bezrobotnych, tworzenie „mostów” między światem bezrobocia i pracy przez szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne itp.

Jakie są zatem podstawowe cechy aktywnych programów wynikające z obudowy prawnej określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy^{2, 3}. Nowy akt prawny wprowadził wiele istotnych zmian dotyczących aktywnej polityki na rynku pracy. Wprowadzono zmiany w odbywaniu staży, przyjęto nową formę aktywizacji bezrobotnych – przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, zapewniono bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz roboty publiczne i prace interwencyjne dla młodych.

W ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku nie ma już określenia „absolwent”. Został on zastąpiony pojęciem „bezrobotny do 25. roku życia”. Dzięki tej zmianie z różnych form aktywizacji zawodowej będzie mogło skorzystać zdecydowanie więcej młodych ludzi. Przykładem „większej dostępności” są staże. Uprzednio regulacje prawne pozwalały na odbywanie staży finansowanych przez urzędy pracy jedynie absolwentom. Od 1 czerwca 2005 r. z tej formy aktywizacji mogą korzystać wszystkie osoby do 25. roku życia⁴. Elementem, który nie uległ zmianie jest stypendium stażowe. Jego wysokość jest równa kwocie zasiłku dla bezrobotnych.

Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy odbywa się prawie na identycznych zasadach jak staż. Różnice między tymi formami aktywizacji dotyczą jedynie długości korzystania z nich, a także ich dostępności (tab. 1).

Jedną z najistotniejszych zmian w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy są zmiany w uzyskiwaniu środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Od 1 czerwca 2005 r. nowa ustawa zmieniła zapis pozwalający osobom bezrobotnym starać się o pożyczki na własną firmę i zastąpiła go bezzwrotnymi dotacjami na rozpoczęcie działalności gospodarczej. O dotacje będą mogły się starać wszystkie osoby bezrobotne. Jej wysokość nie może przekroczyć 500% przeciętnego wynagrodzenia w kraju (tab. 2). Ten nowy element został uzupełniony również możliwością refundacji kosztów na pomoc prawną, doradztwo i konsultacje dotyczące podjęcia działalności gospodarczej. Wysokość refundacji nie może przekroczyć 80% udokumentowanych kosztów, nie więcej jednak niż przeciętne wynagrodzenie.

---

² DzU z 2004 r. Nr 99, poz. 1001.

³ Ustawa ta zniósła ustawę z dn. 14 grudnia 1994 r o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu.

⁴ Ustawa przewiduje możliwość skorzystania ze staży osobom powyżej 25. roku życia (do 27. roku), jeżeli są absolwentami wyższej uczelni.

Tabela 1

Różnice pomiędzy stażem a przygotowaniem zawodowym w miejscu pracy

Wyszczególnienie	Staż	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy
Przewidziany przez ustawę okres korzystania z danej formy aktywizacji	do 12 miesięcy	do 6 miesięcy
Dostępność	osoby młode (maksymalnie do 27. roku życia).	osoby młode (maksymalnie do 27. roku życia) bezrobotni powyżej 50. roku życia długotrwale bezrobotni

Źródło: Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (DzU z 2004 r. Nr 99, poz. 1001).

Tabela 2

Stypendia, dodatki, świadczenia (w zł) – stan prawny na 1 grudnia 2005 r.

1. Stypendia dla bezrobotnych w okresie:	
– odbywania szkolenia lub kontynuowania nauki (40% zasiłku dla bezrobotnych)	208,80
– odbywania stażu lub przygotowania do wykonywania zawodu u pracodawcy (100% zasiłku dla bezrobotnych).	521,90
2. Dodatek szkoleniowy dla bezrobotnych	
– 20% zasiłku podstawowego	104,40
3. Dodatek aktywizacyjny – dla osób, które w okresie posiadania prawa do zasiłku dla bezrobotnych podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową:	
– za skierowaniem urzędu pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy (do 50% zasiłku dla bezrobotnych),	261,00
– z własnej inicjatywy (do 30% zasiłku dla bezrobotnych)	156,60
4. Refundacja bezrobotnemu samotnie wychowującemu co najmniej jedno dziecko w wieku do 7. roku życia – kosztów opieki nad dzieckiem – w przypadku podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego u pracodawcy (50% zasiłku dla bezrobotnych)	261,00
Maksymalne kwoty, jakie mogą być refundowane z Funduszu Pracy pracodawcom z tytułu zatrudnienia skierowanego bezrobotnego (miesięcznie – w zł) w ramach:	
1) prac interwencyjnych (refundacja wynagrodzenia, nagród i składek na ubezpieczenia społeczne)	
– w pełnym wymiarze czasu pracy	615,84
– w niepełnym wymiarze czasu pracy	500,91
– w pełnym wymiarze – refundacja za co drugi miesiąc	1001,82
2) robót publicznych:	

Tabela 2 cd.

– refundacja za każdy miesiąc	1 384,87
– refundacja za co drugi miesiąc	2 769,74
3) jednorazowa refundacja pracodawcy kosztów opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne	
– za zatrudnionego przez okres co najmniej 12 miesięcy bezrobotnego (do 300% minimalnego wynagrodzenia)	2 547,00
Pożyczki, środki na podjęcie działalności gospodarczej oraz wyposażenie stanowiska pracy dla bezrobotnego – z Funduszu Pracy	
1. Pożyczka dla bezrobotnego na sfinansowanie kosztów szkolenia (do 400% przeciętnego wynagrodzenia)	9 388,96
2. Przyznanie bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej:	
a) działalności samodzielnej (do 500% przeciętnego wynagrodzenia)	11 736,20
b) w ramach tworzonej spółdzielni socjalnej (do 300% przeciętnego wynagrodzenia)	7 041,72
c) przystąpienie do istniejącej spółdzielni socjalnej (do 200% przeciętnego wynagrodzenia)	4 694,48
3. Zrefundowanie pracodawcy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego (do 500% przeciętnego wynagrodzenia)	11 736,20
4. Stopa oprocentowania kredytu lombardowego (od 01.09.2005 r.)	6,00%

Źródło: [http:// www.praca.gov.pl](http://www.praca.gov.pl)

W myśl ustawy, zamiast „umów absolwenckich” bezrobotni do 25. roku życia (już nie tylko absolwenci) mogą zostać skierowani do prac interwencyjnych⁵. Zgodnie z nowymi przepisami, starosta może w ramach prac interwencyjnych dokonać refundacji kosztów wypłacanego wynagrodzenia, nagród oraz opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne (tab. 2).

Robotami publicznymi w myśl ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określa się zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac mających na celu reintegrację zawodową i społeczną. Jej zakres określono na podstawie przepisów o zatrudnieniu socjalnym, organizowanym przez ośrodki pomocy społecznej lub organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką ochrony zdrowia, kultury, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej. Pracodawcy, którzy zatrudnią bezrobotnych w ramach robót publicznych mogą liczyć na zwrot poniesionych kosztów wynagrodzeń, nagród oraz składek na ubezpieczenia społeczne w uzgodnionej wcześniej wysokości (tab. 2).

⁵ Pracami interwencyjnymi w myśl ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określa się zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą.

Pasywna polityka przeciwdziałania bezrobociu i ubóstwu

Bezrobotny, który traci zasiłek i nie znajdzie nowego zatrudnienia, ma do wyboru trzy możliwości:

- skorzystanie z aktywnych programów rynku pracy,
- zwrócenie się do ośrodka pomocy społecznej o przyznanie zasiłku okresowego,
- znalezienie zatrudnienia doraźnego w szarej strefie.

Znaczna część osób korzystających z pomocy społecznej jest w wieku produkcyjnym. Średnio w kraju 30–40% zasiłkobiorców to długotrwale bezrobotni, którzy utracili prawo do zasiłku. W wielu ośrodkach pomocy społecznej udział bezrobotnych sięga 60–75% ogółu zasiłkobiorców⁶. Przesunięcie się znacznej liczby długotrwale bezrobotnych do sfery pomocy społecznej jest niekorzystne z punktu widzenia aktywizacji ludzi bezrobotnych. Gdy bezrobotni pozostają głównie w sferze zainteresowań urzędów pracy, mają większe szanse na przeszkolenie lub zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych. Możliwości takich nie mają ośrodki pomocy społecznej, co prowadzi do utrwalenia statusu bezrobotnego i ubogiego na wiele lat.

Pomoc społeczną reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁷. Odpowiada ona aktualnym potrzebom i określa miejsce pomocy w systemie zabezpieczenia społecznego. Intencją ustawodawcy było nie tyle ograniczenie liczby świadczeniobiorców korzystających z pomocy społecznej, ile umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Podstawowym zadaniem świadczeń pieniężnych na rzecz bezrobotnych jest ochrona bytu tych osób oraz ich rodzin. W Polsce do świadczeń tych należą przede wszystkim zasiłki dla bezrobotnych oraz świadczenia pomocy społecznej uzupełniające dochody osób, którym upłynął czas uprawniający do otrzymywania zasiłku z tytułu bezrobocia (tab. 3). Z założenia zasiłki te powinny być przyjazne zatrudnieniu, co oznacza m.in. odrzucenie ich substytucyjności, tzn. albo zasiłek, albo dochód z pracy, a przyjęcie ich komplementarności tzn. zasiłek i dochód z pracy w ściśle określonych granicach. Ustawa z 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu dopuszczała możliwość łączenia zasiłku z legalnym zatrudnieniem. Nowelizacja ustawy z grudnia 1996 r. zniósła taką możliwość. Przy podejmowaniu takiej decyzji zakładano, że bez-

---

⁶ Dane GUS za lata 2000–2005.

⁷ DzU Nr 64, poz. 593.

robotny może utrzymać siebie i rodzinę na poziomie niezbędnego minimum konsumpcji korzystając z zasiłku otrzymywanego z urzędu pracy⁸. Decyzja ta powoduje zepchnięcie bezrobotnego do szarej strefy, gdzie uzyskuje on środki do życia.

Tabela 3

Ogólna charakterystyka zasiłku dla bezrobotnych oraz zasiłków i świadczeń społecznych i rodzinnych w Polsce (stan prawny na listopad 2005 r.)

Wyszczególnienie	Warunki przyznania zasiłku	Wysokość świadczenia (miesięczna)
1	2	3
Zasiłek dla bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> • W ciągu 18 miesięcy poprzedzających rejestrację bezrobotny przepracował, co najmniej 1 rok i zarabiał minimum 849 zł, • Brak odpowiedniej propozycji pracy, szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, prac interwencyjnych lub robót publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podstawowy – 521,90 zł, • Obniżony należy się bezrobotnemu o stażu pracy mniejszym niż 5 lat – 417,60 zł, • Podwyższony należy się bezrobotnemu o stażu pracy większym niż 20 lat – 626,30 zł.
Gwarantowany zasiłek okresowy	<ul style="list-style-type: none"> • Przysługuje osobie, która: <ul style="list-style-type: none"> – utraciła prawo do zasiłku dla bezrobotnych z powodu upływu okresu jego pobierania, – dochód rodziny nie przekracza ustalonego kryterium dochodowego, – wychowuje co najmniej jedno dziecko do dnia ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do 15. roku życia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwota równa kryterium dochodowemu 461 zł – przez 12 miesięcy, • 89% kwoty, o której wyżej mowa – przez 24 miesiące.
Zasiłek stały	<ul style="list-style-type: none"> • Przysługuje osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku (dla kobiet powyżej 60 lat, dla mężczyzn 65 lat) lub niepełnosprawności, • Dochody nie mogą być większe niż kryterium dochodowe – dla osoby samotnej dochód miesięczny nie może przekroczyć 461 zł, dla rodzin nie więcej niż 316 zł miesięcznie na osobę. 	<ul style="list-style-type: none"> • Minimalna wysokość 30 zł na miesiąc, • Maksymalna wysokość 418 zł (w przypadku osoby samotnej).

⁸ W roku, w którym projektowano zmiany (1996) zasiłek dla bezrobotnych stanowił 31% średniego wynagrodzenia oraz 50% minimum socjalnego. Gdyby, więc 31% przeciętnego wynagrodzenia wystarczyło na utrzymanie bezrobotnego i jego rodziny, to ludzie uzyskujący średnie wynagrodzenie (trzykrotnie wyższe od zasiłku) chyba żyliby w warunkach dobrobytu.

Tabela 3 cd.

1	2	3
Zasiłek okresowy	<ul style="list-style-type: none"> • Dochody nie mogą być większe niż kryterium dochodowe – dla osoby samotnej dochód miesięczny nie może przekroczyć 461 zł, dla rodzin nie więcej niż 316 zł miesięcznie na osobę, • W rodzinie wystąpiła przynajmniej jedna z poniższych dysfunkcji: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm lub narkomania, trudności w przystosowaniu się do życia po wyjściu z więzienia, straty spowodowane klęską żywiołową lub ekologiczną. 	<ul style="list-style-type: none"> • Minimalna wysokość 20 zł na miesiąc, • Maksymalna wysokość 418 zł (w przypadku osoby samotnej).
Zasiłek rodzinny	Przeznaczony jest dla rodzin o dochodach do 504 zł na osobę lub 583 zł z dzieckiem niepełnosprawnym.	<ul style="list-style-type: none"> • Na pierwsze i drugie dziecko – 43,00 zł, • Na trzecie dziecko – 53 zł, • Na czwarte i kolejne – 66 zł, • Przewidzianych jest siedem dodatków do zasiłku.
Dodatek mieszkaniowy	<ul style="list-style-type: none"> • Dochód rodziny z ostatnich trzech miesięcy nie przekroczył 125% najniższej emerytury; w przypadku osób samotnych 175% najniższej emerytury, • Metraż mieszkania nie może być większy niż 35 m² w przypadku osoby samotnej, 40 m² rodziny dwuosobowej, 45 – trzyosobowej, 55 – czterosobowej, • Wydatek na mieszkanie w ogólnej strukturze wydatków nie może być większy niż 20%. w przypadku osoby samotnej, 5% w gospodarstwie 2–4-osobowym oraz 12% w rodzinie 5-osobowej i większej. 	Wysokość uzależniona od indywidualnej sytuacji osoby bądź rodziny ubiegającej się o dodatek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustaw: z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

W przypadku niektórych zasiłków otrzymywanych ze środków pomocy społecznej istnieje możliwość łączenia pracy doraźnej z zasiłkiem, ale stosowana jest zasada 1:1, co oznacza, że wzrost dochodu z pracy powyżej kryterium dochodowego o 100 zł powoduje obniżenie zasiłku także o 100 zł. Powstaje więc system demotywacji do podejmowania pracy zarówno przez bezrobotnego, jak i członków jego rodziny.

Państwo nie jest w stanie ponosić całości nakładów związanych ze świadczeniami społecznymi, dlatego też podejmuje daleko idące reformy związane z wydatkowaniem świadczeń. W Polsce nie prowadzi się w dostatecznym stopniu aktywnej polityki przeciwdziałania ubóstwu i bezrobociu długotrwałemu. W latach 1995–2003 wydatki publiczne na pomoc społeczną sięgały przeciętnie 1% PKB, z tego 99,9% środków przeznaczano na działania pasywne, głównie na zasiłki (tab. 4).

Tabela 4

Wydatki socjalne w Polsce w latach 1995–2003 [w % PKB]

Rodzaje wydatków	Lata									
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
Wydatki ogółem	24,2	24,2	23,5	22,8	23,3	22,8	22,9	23,6	23,9	
Emerytury i renty	14,6	14,2	14,2	14,0	14,1	13,5	13,6	14,0	14,1	
Wydatki na bezrobocie	1,5	1,4	1,1	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1	
Opieka zdrowotna	4,8	5,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,6	4,6	
Pomoc społeczna	0,8	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	
Świadczenia rodzinne	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	
Zasiłki krótkookresowe	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	0,7	0,7	0,7	0,8	
Koszty administracyjne i pozostałe	0,2	0,2	0,3	0,2	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	
Inne wydatki socjalne	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	

Źródło: Model Budżet Polityki Społecznej, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 2004.

W latach objętych badaniem wydatki na pomoc bezrobotnym kształtowały się na podobnym poziomie. Urzędy pracy wydawały 80–85% środków z Funduszu Pracy na zasiłki, a 15–20% na programy aktywne (roboty publiczne, prace interwencyjne, szkolenia, pożyczki). Zmiana tych proporcji w najbliższych latach jest niezbędna nie tylko dlatego, że wymaga tego ustawa o pomo-

cy społecznej, ale również dlatego, że środki na aktywizację i usamodzielnienie ludzi ubogich są najbardziej skuteczną metodą wyzwolenia się od uzależnienia od zasiłków.

Należy jednak pamiętać, że zbyt niskie zasiłki nie spełniają funkcji dochodowej i sprzyjają rozproszeniu środków (zasada „Gießkannen”, czyli polewaczki ogrodowej – trochę, ale dla wszystkich), a zbyt wysokie paraliżują własną aktywność świadczeniobiorcy⁹.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych rozważań można sformułować następujące uwagi:

1. System zasiłków w Polsce jest tak skonstruowany, że zniechęca do podejmowania pracy, sprzyja tworzeniu i utrwalaniu się grupy permanentnych zasiłkobiorców.
2. Środki przeznaczane na aktywne przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu stanowiły w omawianych latach niewielką kwotę całości wydatków urzędów pracy, a szczególnie ośrodków pomocy społecznej.
3. Polityka bezwarunkowego przyznawania zasiłków i zakazów łączenia zasiłku z pracą prowadzi do izolacji bezrobotnego i ubogiego od środowiska pracy, wpływa na utrwalanie się ich statusu, a niekiedy do dziedziczenia ubóstwa i bezrobocia przez innych członków rodziny.
4. Sytuacja gospodarza kraju nie pozwala na eliminację świadczeń społecznych, ale zmusza do zmiany sposobu ich powstawania i ich wydatkowania. Należy raczej dążyć do zwiększenia udziału własnego obywateli w świadczeniach społecznych w postaci składek lub tzw. „współpłacenia” za niektóre usługi społeczne, przy jednoczesnym ograniczeniu wydatków budżetu państwa.

Literatura

GOLINOWSKA S., Polska bieda II. Kryteria. Ocena. Przeciwdziałanie, IPiSS, Warszawa 1997.

Model Budżet Polityki Społecznej, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczenia rodzinnych.

www.praca.gov.pl.

---

⁹ S. Golinowska, Polska bieda II. Kryteria. Ocena. Przeciwdziałanie, IPiSS, Warszawa 1997.

Social funds system and professional activation of Polish population

Abstract

The article presents attempt to answer the questions:

- if the social assistance has at disposal proper methods and instruments that provide professional and social activation of people,
- if construction and conditions of receiving grants promotes professional activation of unemployed and poor people.